

KAMPEN FÖR ATT BLI VUXEN: UNGA SOM LÄMNAR SAMHÄLLSVÅRD OCH DERAS VÄG TILL BOSTAD, UTBILDNING OCH FÖRSÖRJNING

Ingrid Höjer¹ och Zulmir Bečević²

¹Seniorprofessor i socialt arbete, Institutionen för socialt arbete, Göteborgs universitet

²Filosofie Doktor i tema Barn och lektor i socialt arbete, Institutionen för socialt arbete, Göteborgs universitet

Det gradvisa inträdet till vuxenlivet är en komplex process för alla ungdomar, men i synnerhet för ungdomar som lämnar placeringar i samhällsvård, då de ofta saknar ekonomiska resurser och stödjande sociala nätverk och därmed löper en påtaglig risk för social marginalisering. De ogynnsamma livsvillkoren som karaktäriserar denna sårbara och underprivilegerade grupp är väldokumenterade i både svensk och internationell forskning. Ungdomar som lämnar samhällsvård är inbegripna i en kamp på livets alla områden, som de i regel måste klara av på egen hand.

I studien *Kampen för att bli vuxen: unga som lämnar samhällsvård och deras väg till bostad, utbildning och försörjning* (finansierad av Stiftelsen Allmänna Barnhuset) genomfördes tre fokusgruppintervjuer med familjehems- och socialsekreterare, samt tolv individuella semi strukturerade intervjuer med unga i åldern 17-24. Studiedeltagarna, både ungdomar och de yrkesverksamma som arbetar med denna grupp, rekryterades från två västsvenska kommuner samt genom forskarnas professionella nätverk. Projektets syfte var att söka kunskap om de ungas övergångsprocess och befintliga stödbehov.

De familjehemssekreterare och barnsekreterare som deltog i fokusgrupperna var överens om att de behov som unga främst behövde få tillgodosedda var bostad, sysselsättning och vuxna som bryr sig om dem. De menade att de hade en god uppfattning om de ungas behov, men att den administrativa struktur som styr då ungdomar lämnar samhällsvården i många fall utgjorde ett hinder för dem att ge de unga adekvat stöd.

De intervjuade ungdomarna berättade om övergångsprocessen främst i termer av erfarenheter av att bli administrerade ut ur systemet och lämnade utan ett långsiktigt och kvalitativt stöd; en brist på information och delaktighet i planeringsprocessen vid avslut; och en kamp för att ordna med en fungerande boendesituation och ekonomi. Detta försatte ungdomarna i en mångsidig otrygghet som de till stor del behöver hantera på egen hand. Ur ungdomarnas perspektiv framträder övergången som präglad av en hög grad av variation, osäkerhet och slump, villkorad av det stöd som erbjuds av socialtjänsterna i olika kommuner, kontinuiteten och kvaliteten på de relationer och kontakter ungdomarna har med enskilda socialsekreterare, samt tillgången till formella och informella nätverk som

Kampen för att bli vuxen: unga som lämnar samhällsvård och deras väg till bostad, utbildning och försörjning

kan tillhandahålla vägledning och stöd med avseende på bostad, arbete, ekonomi, utbildning och fritid.

Sammanfattningsvis visar studiens resultat att socialtjänstens stöd vid övergången från samhällsvård på flera sätt är bristfälligt. Att lämna samhällsvård handlar inte om att erbjudas ett kvalificerat stöd och eftervård, utan snarare om erfarenheter av ett administrerande socialt system som lämnar unga att klara övergången och det stundande vuxenlivets komplexa och utdragna kamp på egen hand. Vad som behöver införas i socialtjänsten är ett kvalificerat, relationellt och långsiktigt socialt arbete, och en ändrad lagstiftning som fokuserar på ungas behov.

Nyckelord: Ungas övergång från samhällsvård till vuxenliv, stöd, ungas behov

REFERENSER

- Becevic, Z. & Höjer, I. (2024) Kampen för att bli vuxen: unga som lämnar samhällsvård och deras väg till bostad, utbildning och försörjning. Stiftelsen Allmänna Barnhuset, slutrapport.
- Becevic, Z & Höjer, I. (Inlämnad) Examining narratives of Swedish care-leaving bureaucracy from a lived-citizenship perspective: Framing the problem in political terms. Inlämnad till *European Journal of Social Work*.